

Johan Willem Beyen: en plan för en gemensam marknad

Johan Willem Beyen 1897- 1976

Den internationelle bankmannen, företagaren och politikern Johan Willem Beyen var en nederländsk politiker som med sin Beyenplan blåste nytt liv i den europeiska integrationsprocessen i mitten av 1950-talet.

Beyen är en av de mindre kända medlemmarna i EU:s grundargrupp. De som kände honom beundrade honom för hans charm, internationalism och otvungenhet.

Som nederländsk utrikesminister bidrog Beyer till Europasamarbetet. Han lyckades övertyga motvilliga krafter i Nederländerna och övriga Europa om att acceptera en europeisk integration. Beyenplanen föreslog en tullunion och långtgående ekonomiskt samarbete med en gemensam europeisk marknad. Grunddragen beslutades faktiskt i Romfördragen 1957 och har varit en viktig del av EU sedan dess.

Tidiga år

Johan Willem (Wim) Beyen föddes den 2 maj 1897 i Utrecht i Nederländerna. Han växte upp i en förmögen familj och hade en bekymmersfri barndom med en internationell uppfostran inriktad på litteratur och musik. Han inledde sin karriär i finansvärlden både i och utanför landet efter sin juristexamen från universitet i Utrecht 1918. Han fick sitt första jobb på det nederländska finansministeriet, men 1924 gick han över till företags- och bankvärlden. Han blev senare ordförande för banken för internationell betalningsutjämning och chef för det brittisk-nederländska konsumentvaruföretaget Unilever.

Andra världskriget

Under andra världskriget arbetade Beyen i exil i London, eftersom hans hemland var ockuperat av Nazityskland. År 1944 spelade han

en viktig roll vid Bretton Woods-konferensen, som lade grunden till den internationella finansstrukturen efter kriget. Från 1946 representerade han Nederländerna i Världsbankens styrelse och från 1948 hade han samma roll i Internationella valutafonden.

Utrikesminister

Beyen var utrikesminister i Nederländerna under återuppbyggnadsåren efter andra världskriget. Under kriget hade Beyen blivit övertygad om att fullständigt regionalt ekonomiskt samarbete var nödvändigt för att förhindra en ny finanskris som den på 1930-talet. Ledare i hela efterkrigseuropa började inse att de fasor som krig och ekonomiska kriser skapar bara kan övervinnas genom internationellt samarbete. Även om vissa initiativ fokuserade på globalt samarbete ansåg Beyen att mer

kunde åstadkommas genom regionalt samarbete. De första stegen mot ekonomiskt samarbete togs 1948 i och med Marshallplanen – det enorma amerikanska hjälppaketet till Europa som krävde att länderna i Europa samordnade ekonomiska frågor i OECD. Efter Schumandeklarationen den 9 maj 1950 skapades Europeiska kol- och stålgemenskapen 1952 för att omöjliggöra nya krig i Europa.

Beyen på Messinakonferensen, där han förde fram sin plan för ekonomiskt samarbete i Europa.

Beyenplanen

Beyen såg en möjlighet till ännu närmare samarbete mellan staterna i Europa. Han insåg att det var svårt att uppnå politisk integration och lyckades övertyga sina kolleger hemma och utomlands att man skulle nå bättre resultat med utökat ekonomiskt samarbete. Han trodde att ett politiskt enande skulle komma senare. Med detta i åtanke skisserade han Beyenplanen. Med sin erfarenhet av internationella finanser och bankväsendet visste han att problem som handelshinder och arbetslöshet

inte var lätta att lösa på nationell nivå utan krävde ett mer internationellt synsätt. Trots att den nederländska regeringen var tveksam och vissa ministrar till och med motsatte sig förslaget, lyckades han föra fram planen både under förhandlingarna om den europeiska försvarsgemenskapen och under diskussionerna om den europeiska politiska gemenskapen under det tidiga 1950-talet.

En gemensam marknad

Till en början fick han inte mycket stöd, särskilt eftersom den franska regeringen inte var intresserad av utökad ekonomisk integration. Men när den planerade europeiska försvarsgemenskapen misslyckades sedan det franska parlamentet hade vägrat att ratificera fördraget, ändrades förutsättningarna. Eftersom både den planerade försvarsgemenskapen och den politiska gemenskapen rann ut i sanden uppstod ett dödligt läge. Detta gjorde att Beyenplanen togs upp på nytt. Enligt planen var det nödvändigt med fullständigt ekonomiskt samarbete överallt, inte bara på kol- och stålområdet. Lösningen var därför en gemensam marknad för allt, ungefär som samarbetet mellan Belgien, Nederländerna och Luxemburg som upprättades i Beneluxavtalet 1944. Beneluxländerna, under ledning av den belgiske ministern Paul-Henri Spaak, slog samman Beyens idéer med en fransk plan för en atomenergigemenskap och gav Beyen möjlighet att lägga fram sina planer på Messinakonferensen 1955. Han förklarade att politisk enhet inte var möjlig utan en gemensam marknad med visst gemensamt ansvar för den ekonomiska politiken och socialpolitiken och en överstatlig myndighet. Detta fick gensvar hos de övriga konferensdeltagarna. Sex länder undertecknade Romfördraget i mars 1957 och skapade därmed Europeiska ekonomiska gemenskapen och Euratom.

Beyens roll har ofta förbisetts på senare år, men hans arbete bidrog till den europeiska integrationsprocessen på 1950-talet och gör att han förtjänar sin plats bland EU:s grundare. Han kommer att bli ihågkommen som den person som gav ny fart åt det europeiska projektet när det behövdes som mest.